

Conservarea livezilor extensive si a soiurilor pomicele locale – elemente cheie ale peisajului traditional din Transilvania

Promotor: Asociația Educational-Ecologică Ecotransilvania, Sighișoara

Partener: Liceului Tehnologic Timotei Cipariu, Dumbrăveni

Perioada de implementare: 1 iulie 2014 – 30 aprilie 2016

Locul de desfășurare: Zona Sighisoara – Dumbrăveni – Medias, cuprinzand in principal localitățile din situl Natura 2000 Sighisoara – Tarnava Mare si pe cele din asociatia GAL Podisul Mediasului.

Buget total: 77523 euro / **Finanțare Fondul ONG:** 66000 euro

Rezumatul proiectului:

Proiectul "Conservarea livezilor extensive si a soiurilor pomicele locale – elemente cheie ale peisajului traditional din Transilvania", propus de Asociația Educational Ecologică Ecotransilvania in parteneriat cu Liceul Tehnologic Timotei Cipariu, contribuie la conservarea peisajului traditional al Transilvaniei de sud-est prin conservarea livezilor si soiurilor de fructe traditionale. Problemele abordate sunt: disparitia soiurilor si varietăților pomicele locale, abandonarea livezilor traditionale utilizate extensiv, si – in consecință – degradarea biodiversității. Activitățile proiectului inlcud crearea unei pepiniere de soiuri locale, organizarea unor ateliere practice de instruire pentru tineri, crearea unei retele tematice a ONG-urilor interesate de patrimoniul pomicol al Transilvaniei, organizarea unui targ al fructelor traditionale, documentarea si publicarea cunostintelor, practicilor si obiceiurilor traditionale legate de selectarea, stocarea si prepararea fructelor. Proiectul isi propune să implice in mod direct un număr de 864 de persoane – cetățeni locali, elevi si profesori, autorități locale, ONG-uri si membri ai publicului.

Obiectivele proiectului:

1. Cunoasterea situatiei actuale a livezilor traditionale utilizate extensiv – element cheie al peisajului traditional – precum si a soiurilor si varietătilor traditionale de fructe care supravietuiesc in aria de proiect.
2. Conservarea soiurilor si varietătilor pomicole traditionale prin crearea unei pepiniere.
3. Promovarea practicilor si produselor traditionale referitoare la soiurile si varietătile locale de fructe.
4. Cresterea capacității localnicilor de a continua si valorifica traditiile pomicole ale zonei.
5. Punerea bazelor unei platforme de colaborare in domeniul livezilor si soiurilor traditionale intre diversele initiative ale societății civile, autorități, institutii de învățământ si alti factori interesati.

Activitățile proiectului:

1. Identificarea, inventarierea si cartarea livezilor traditionale utilizate extensiv si a soiurilor/varietătilor pomicole locale.

Aria de proiect cuprinde teritoriului sitului Natura 2000 Sighisoara – Tarnava Mare (858 kmp) si teritoriul asociatiei GAL Podisul Mediasului (771 kmp). In această zonă din sud-estul Transilvaniei predomină dealurile cu pășuni si pajisti, printre care se află un mare număr de livezi si pomi fructiferi răzleti.

Alături de pajistile cu arbori seculari, livezile traditionale utilizate extensiv reprezintă un element cheie al peisajului rural traditional din această zonă, însă multe dintre acestea sunt abandonate.

Prin activitatea 1 propunem inventarierea si cartarea suprafetelor de livezi traditionale care încă supravietuiesc aici. In acelasi timp se va colecta material pomicol (fructe, frunze, seminte) din pomii considerati a fi din soiuri/varietăți traditionale. Aceste mostre vor fi trimise ulterior spre identificare la o institutie de specialitate (activitatea 2).

Activitatea presupune o perioadă intensă de muncă de teren intr-un interval relativ scurt, cand pomii sunt in parg (perioada septembrie – noiembrie). De asemenea, vor fi colectate informatii si de la locuitorii satelor din zonă, care pot avea in grădini si curti pomi din soiuri traditionale. Aceste interviuri se vor desfășura in perioada septembrie – decembrie.

Pentru a acoperi intreg teritoriul proiectului in acest interval relativ scurt de 4 luni, vor fi necesare 4 persoane care să desfășoare activități de cercetare simultan.

Se propune de asemenea achizitionarea unui autovehicul utilitar second-hand, care este necesar nu doar pentru implementarea activității 1 (accesul pe teren in zone accidentate, transportul materialului pomicol si semincer) ci si pentru activitatea 2 (transportul mostrelor la institutie de specialitate care le va identifica), activitatea 3 (transport materiale, unelte, ramuri portaltoi etc. pentru infiintarea pepinierei), activitatea 5 (transport unelte pentru atelierile de instruire) si activitatea 6 (transport exponate, standuri, materiale si unelte pentru targul fructelor traditionale).

Rezultatele asteptate ale activității sunt:

- Inventarul livezilor traditionale, cu scurte descrieri si localizare in GPS
- 50 interviuri cu localnici
- Cel putin 200 de mostre colectate si transmise spre identificare (pomii din care se colectează mostre vor fi de asemenea inregistrati in GPS)

Activitatea contribuie la atingerea Obiectivului 1 deoarece se va crea o bază de date acutalizată cu privire la suprafetele, starea acutală si localizarea exactă a livezilor traditionale din aria de proiect; in acelasi timp, vor fi localizati pomii considerati a fi din soiuri traditionale, care ulterior vor fi validati.

Locatia activității: toate unitățile administrativ teritoriale din aria de proiect

Perioada de implementare: septembrie – decembrie 2014 (4 luni)

Organizatia responsabilă de implementare: Solicitantul

2. Validarea soiurilor / varietăților locale traditionale de către o institutie de specialitate.

Mostrele de material pomicol colectate din teren in cadrul activității 1 vor fi transmise spre validare către o institutie de specialitate, cum ar fi Universitatea de Stiinte Agricole Cluj-Napoca.

Rezultatele asteptate ale activității sunt:

- 200 de mostre evaluate
- Soiurile/varietățile pomicole locale identificate

Activitatea contribuie la atingerea Obiectivului 1, prin identificarea si validarea soiurilor si varietăților locale de fructe care încă există in aria de proiect. De asemenea, activitatea contribuie si la Obiectivul 2, deoarece va permite selectarea pomilor cu material genetic adecvat din care vor fi recoltate ramurile altoi pentru pepinieră.

Locatia activității: sediul institutiei de specialitate

Perioada de implementare: decembrie 2014 – ianuarie 2015 (2 luni)

Organizatia responsabilă de implementare: Solicitantul

3. Infiintarea unei pepiniere de soiuri locale in aria de proiect.

Pentru această activitate, organizatia parteneră - Liceul Tehnologic Timotei Cipariu din Dumbrăveni – pune la dispozitia proiectului un teren de 0,5 ha pe care va putea fi creată o pepinieră cu o capacitate de 60000 puieti.

Abordarea noastră va fi aceea de a folosi pe cat posibil doar material pomicol local, inclusiv pentru portaltoi. Astfel, in acelasi timp cu cercetările de teren din activitatea 1, vor fi colectate si seminte de măr sălbatic / măr păduret, suficient pentru o productie initială de 10000 de puieti. Semintele vor fi uscate si stocate conform metodologiilor de specialitate.

Terenul propus pentru pepinieră va fi ingrădit, pentru a opri intrarea animalelor domestice si sălbatice care pot distruge puietii, iar solul va fi pregătit (arat, driscuit, fertilizat cu ingrășământ natural).

Semintele pentru portaltoi vor fi plantate direct in scoala de puieti, in toamna anului 2014. Profesorii si elevii Liceul Tehnologic Timotei Cipariu se angajează să intretină terenul si puietii (udare, plivire, aplicare ingrășământ foliar etc.)

In martie – aprilie 2015, doi membri ai echipei de experti se vor deplasa din nou in teren, la pomii validati, si vor colecta ramurile portaltoi necesare altoirii a jumătate dintre portaltoii săditi (5000 bucăți). Pentru a asigura o rată de supravietuire cat mai bună, prima serie de altoiri va avea loc in vara anului 2015, iar a doua serie in primăvara anului 2016. Se estimează o rată de supravietuire de aproximativ 80%.

In vederea implementării acestei activități si mentinerii rezultatelor acesteia pe termen lung, este necesară dotarea Liceului Tehnologic Timotei Cipariu cu o serie de echipamente si unelte de plantat, altoit, curățat pomi, intretinere teren etc.

Cand pomii ajung la varsta transplantării, o parte dintre acestia vor fi oferiti gratuit localnicilor si autorităților locale in vederea plantării in grădini, curti si aliniamente stradale. Acest rezultat va fi atins după finalizarea proiectului (cel mai probabil in cursul anului 2017) dar vor exista expresiile de interes din partea beneficiarilor care doresc să primească pomi.

Rezultatele asteptate ale activității sunt:

- O pepineră de 0,5 ha amenajată si protejată
- 10000 puieti din soiuri/varietăți traditionale plantati, din care aprox. 80% supravietuiesc
- 20 voluntari implicati in implementarea activității
- 1000 de puieti donati localnicilor si autorităților locale (post-proiect)

Activitatea contribuie la atingerea Obiectivului 2 deoarece va asigura o sursă genetică de soiuri / varietăți traditionale validate. De asemenea, activitatea este legată si de Obiectivul 3 deoarece creează conditiile pentru ca elevii si profesorii Liceului Tehnologic Timotei Cipariu să castige cunostintele si experienta necesare creerii si mentinerii unei pepiniere de pomi fructiferi.

Locatia activității: Dumbrăveni

Perioada de implementare: septembrie 2014 – aprilie 2016 (20 luni)

Organizatia responsabilă de implementare: Partenerul

4. Istorie culinară: promovarea retetelor si metodelor traditionale de selectare, păstrare si preparare a fructelor din varietăți locale.

Ansamblul cunostintelor, practicilor si obiceiurilor traditionale legate de fructe si pomi fructiferi reprezintă un patrimoniu cultural intangibil extrem de valoros, care este in pericol de a fi pierdut. Aceste cunostinte sunt extrem de importante atat in mod direct - pentru buna gestionare a patrimoniului pomicol traditional, cat si indirect – pentru promovarea si popularizarea fructelor din varietăți locale.

Pe baza acestor cunostinte – retete si metode de selectare, păstrare si preparare – se poate dezvolta o gamă de produse care să constituie baza unui viitor brand local. Cu cat aceste cunostinte si practici traditionale sunt mai specifice unui anumit loc, cu atat valoarea lor istorică si potentialul de promovare sunt mai mari.

Propunem documentarea acestor cunostinte, practici si obiceiuri din aria de proiect si publicarea informatiilor colectate in două modalități:

- Online, sub forma unei "istorii culinare" a fructelor din Transilvania; această publicatie va include de asemenea un capitol dedicat importantei livezilor pentru biodiversitate.
- In formatul unui calendar de perete, cu retete si fotografii de calitate, care va fi distribuit participantilor

la targul fructelor traditionale (activitatea 6).

Materialul colectat in cadrul acestei activitati va putea constitui baza unei viitoare carti, insa nu propunem publicarea acesteia prin proiectul de fata deoarece costul ar fi prea mare pentru bugetul disponibil.

Rezultatele asteptate ale activitatii sunt:

- Documentarea pentru posteritate a cunostintelor, practicilor si obiceiurilor traditionale de selectare, pastrare si preparare a fructelor din varietati locale
- Istoria culinara a fructelor din Transilvania – publicatie online
- Calendar de perete cu retete si ilustratii – 300 bucăți distribuite factorilor interesati si la targul fructelor traditionale din octombrie 2015

Activitatea contribuie la indeplinirea Obiectivului 3 prin promovarea practicilor si produselor traditionale referitoare la soiurile si varietatile locale de fructe.

Locatia activitatii: online si in diverse locatii in aria de proiect

Perioada de implementare: octombrie 2014 – iulie 2015 (10 luni)

Organizatia responsabilă de implementare: Solicitantul

5. Ateliere practice pentru tineri in managementul traditional al livezilor si perpetuarea soiurilor de fructe locale.

In cele doua perioade de altoire (iulie – august 2015 si martie – aprilie 2016) vor fi organizate doua serii de ateliere practice pentru tineri in identificarea soiurilor traditionale, managementul livezilor traditionale, importanta acestora pentru biodiversitate, precum si tehnici de plantare, altoire, curatare si ingrijire pomi fructiferi.

Prima serie de ateliere va fi dedicata elevilor de liceu din aria de proiect si va oferi o introducere generala, la nivel de incepator. Vor participa 20 de elevi pe o perioada de 5 zile, in cadrul careia vor avea oportunitatea de a lucra alaturi de specialisti la altoirea puietilor din pepiniera.

A doua serie de ateliere va fi dedicata unui numar de 10 elevi care doresc sa dobandeasca cunostinte mai avansate in domeniu. Acestia vor participa la altoirea de primavara, pe o perioada de 3 zile, in perioada martie – aprilie 2016.

Scopul activitatii este de a creste nivelul de pregatire al tinerilor din aria de proiect in domeniul pomiculturii, precum si de a promova importanta conservarii livezilor si soiurilor traditionale.

Rezultatele asteptate ale activitatii sunt:

- 30 elevi beneficiaza de ateliere practice de instruire

Activitatea contribuie la atingerea Obiectivului 4 deoarece are ca rezultat cresterea nivelului de informare si instruire al tinerilor din aria de proiect in domeniul pomiculturii traditionale.

Locatia activitatii: Dumbraveni

Perioada de implementare: iulie – august 2015 si martie – aprilie 2016 (4 luni)

Organizatia responsabilă de implementare: Solicitantul

6. PARG: targul fructelor traditionale din Transilvania.

Pentru promovarea practicilor si produselor traditionale referitoare la soiurile si varietățile locale de fructe, precum si in vederea mobilzării si implicării localnicilor, va fi organizat in octombrie 2015 un targ al fructelor traditionale intr-o locatie accesibilă din aria de proiect (Sighisoara, Medias sau Dumbrăveni).

Fiecare comună din aria de proiect va fi invitată să participe cu un stand. Programul evenimentului va include degustări de fructe si produse derivate din soiuri traditionale, concursuri de produse, demonstratii de mestesuguri si tehnici relevante, un program artistic etc. Va fi prezent un expert in pomicultură care va oferi participantilor informatii si sfaturi de specialitate. De asemenea, va fi distribuit participantilor calendarul de perete produs in cadrul activității 4.

Targul va fi promovat in mass-media locală si regională, precum si pe internet.

Rezultatele asteptate ale activității sunt:

- Cel puțin 10 standuri de prezentare
- 200 participanti (exponenti + vizitatori)
- 10 aparitii in mass-media locală sau regională

Activitatea contribuie la atingerea Obiectivului 3, promovarea practicilor si produselor traditionale referitoare la soiurile si varietățile locale de fructe.

Locatia activității: Sighisoara, Medias sau Dumbrăveni

Perioada de implementare: octombrie 2015 (3 luni, inclusiv pregătirile anterioare)

Organizatia responsabilă de implementare: Solicitantul

7. Crearea unei platforme de colaborare, schimb de experientă si promovare intre initiative civice similare

La nivelul Transilvaniei există cateva initiative incipiente care recunosc importanta conservării livezilor si soiurilor traditionale, însă nu există o colaborare si abordare unitară.

Printre cele identificate de Solicitant se află: Asociatia GAL Podisul Mediasului, Centrul de Cercetări Biologice din Jibou, Fundatia SAVE din Elvetia in colaborare cu Fundatia Mihai Eminescu Trust, Asociatia Ecoruralis, Universitatea de Stiinte Agricole Cluj-Napoca.

Proiectul isi propune să reunească aceste initiative disparate si să creeze o retea tematică a acestor ONG-uri si institutii, in vederea sprijinului si promovării reciproce, schimbului de informatii si experientă.

Sunt propuse două activități concrete pentru atingerea acestui scop:

- Organizarea unui seminar dedicat cunoasterii si stabilirii unei colaborări intre initiativele si organizatiile dedicate soiurilor traditionale din Transilvania
- Crearea unui website unitar la nivel regional, unde vor fi publicate informatii cu privire la soiurile si varietățile de fructe din Transilvania, un ghid de identificare a acestora, ghiduri practice de management

al livezilor traditionale, prezentarea celor mai importante specii de floră si faună din livezi etc. (se va folosi ca model general website-ul www.orchardnetwork.org.uk)

Rezultatele asteptate ale activității sunt:

- Existenta si functionarea unei retele tematice cu cel putin 6 organizatii membre
- 10 participanti la seminar
- 300 accesări ale website-ului in primul an după lansare

Activitatea contribuie la atingerea Obiectivului 5, punerea bazelor unei platforme de colaborare in domeniul livezilor si soiurilor traditionale intre diversele initiative ale societății civile, autorități, institutii de învățământ si alti factori interesati

Locatia activității: online, Sighisoara si alte locatii din Transilvania

Perioada de implementare: mai 2015 – aprilie 2016

Organizatia responsabilă de implementare: Solicitantul

n.1. Acțiuni de vizibilitate

Vor fi organizate următoarele activități in cadrul cărora vor fi transmise către mass-media si factorii interesati informatii privind progresul si rezultatele proiectului:

- seminarul ce va reuni initiativele civice din domeniul pmiculturii traditionale (iunie 2015)
- targul fructelor traditionale (octombrie 2015)

In plus, vor fi transmise cel putin cinci comunicate de presă in momente cheie ale proiectului, la o listă de minim 30 de jurnalisti.

Anunturile cu privire la progresul si rezultatele proiectului vor fi publicate periodic pe website-ul Solicitantului, precum si pe website-ul unitar ce va fi creat in cadrul activității 7.

Informatii despre proiect vor fi disponibile in limba engleză pe cele doua website-uri.

La sfarsitul proiectului va fi produsă o versiune de popularizare a raportului final, care va fi diseminată electronic către toate grupurile tinta si factorii interesati identificati in planul de promovare.

Rezultatele asteptate ale activității sunt:

- Informarea publicului relevant si a audientei generale in legătură cu proiectul, activitățile si rezultatele acestuia.
- Promovarea rolului Fondului ONG in Romania.
- Cel putin 20 de aparitii in mass-media cu privire la proiect

Desi Solicitantul este responsabilul principal in ceea ce priveste implementarea actiunilor de vizibilitate, Partenerul va fi de asemenea implicat, participand la evenimentele de promovare si publicand pe site-ul propriu informatii despre proiect.

Toate materialele și acțiunile de informare trebuie să respecte *Ghidul de Identitate Vizuală* al Fondului ONG.